

Blik op Europa in de periode 2014-2020, voortgangsrapportage

1. Inleiding

Eind 2012 heeft het college de nota 'Haarlem, een Europese stad' vastgesteld. In de nota werd onderkend dat Haarlem de mogelijkheden die Europa biedt beter kan benutten. Het college heeft opdracht gegeven binnen een aantal thema's de mogelijkheden verder te verkennen (hoe wordt Haarlem meer Europawise) en daarnaast verder te werken aan de bewustwording van het belang en de mogelijkheden van de Europese regelgeving (hoe wordt Haarlem meer Europaproof). In deze rapportage wordt verslag gedaan van wat de verkenning heeft opgeleverd en wat de volgende stappen zullen zijn.

2. Europawise

A. Wat wil Europa en waarom nu de kansen bekijken voor Haarlem?

Brussel heeft zijn doelen op lange termijn vastgelegd in zijn langetermijnstrategie Europa2020. Die heeft als hoofddoel een slimme, duurzame en inclusieve groei. In de tabel hiernaast is aangegeven welke inspanningen voor de Europese Commissie nodig zijn om dit te bereiken. Uit de tabel is op te maken dat de EU2020 strategie de nadruk legt op het belang van onderzoek en innovatie, werkgelegenheid en groene economie ('low carbon economy'). Deze strategie is in lijn met de ambitie en prioriteiten van Haarlem.

De langetermijnstrategie wordt onder meer ingevuld door middel van Europese subsidieprogramma's met steeds een looptijd van zeven jaar. De huidige Europese subsidieprogramma's lopen

dit jaar af. In 2014 starten er nieuwe rondes van zowel structuurfondsen (EFRO, ESF) als andere grote Europese fondsen. Momenteel wordt de laatste hand gelegd aan de nieuwe Europese subsidieprogramma's, zowel in Europa als binnen Nederland. Het is van belang om nu actie te ondernemen om te bezien welke mogelijkheden zich vanaf 2014 voordoen en wat de beste strategie is om Europese subsidie te verwerven.

Wat wil Europa?	
	<u>Slimme groei (innovatieve ontwikkeling)</u> kerndoel: in 2020 moet 3% van het Europees BBP worden geïnvesteerd in onderzoek, ontwikkeling en innovatie
	<u>Duurzame groei (ecologische duurzaamheid)</u> kerndoel: de klimaat- en energiedoelstellingen "20/20/20" moeten worden gehaald - 20% vermindering van de uitstoot van drijfgassen - 20% gebruik energie afkomstig uit hernieuwbare bronnen - 20% verbetering van de energie-efficiëntie
	<u>Inclusieve groei (sociale aspecten)</u> kerndoelen: - 75% werkgelegenheid - minder dan 10% voortijdig schoolverlaters - 40% van de bevolking met afgemaakte tertiaire opleiding - vermindering van inwoners die leven onder armoedegrens met 20 miljoen mensen

B. Waar staan we nu? Kansen voor Haarlem zijn geïdentificeerd

Het college heeft de thema's wonen, bereikbaarheid en cultuur & innovatie gekozen om nader te bekijken. Voor deze drie thema's is bekeken welke projecten waarschijnlijk goede kans maken op een Europese subsidie dan wel wat interessante kennisnetwerken zijn. Uitgangspunt is steeds geweest

dat er geen activiteiten bij het subsidiepotje worden verzonnen, maar dat bekeken wordt waar bestaande plannen versterkt kunnen worden met Europese middelen. Er zijn nadrukkelijk dan ook geen projecten bedacht omdat ze uit Europees perspectief interessant zijn; het gaat om projecten voortvloeiend uit het eigen beleid. Deelname aan kennisnetwerken is in eerste instantie gericht op het opbouwen en uitwisselen van kennis rond een beleidsthema's. Het levert nieuwe inzichten op over de aanpak van projecten en problematieken. Daarnaast bouw je relaties op, het maakt Haarlem als Europese stad zichtbaar en kan in de toekomst wellicht leiden tot het ontwikkelen van gezamenlijke projecten met andere Europese steden en instellingen.

Er is een belangrijke aantekening te maken bij de kansen die in dit stuk beschreven worden. We hebben te maken met een economische crisis die noopt tot grote bezuinigingen en dat blijft de komende jaren nog zo. In de afgelopen jaren heeft Haarlem veel bezuinigd, in de begroting 2014 worden wederom flinke bezuinigingen verwerkt en voor de jaren daarna zijn via de takendiscussie ook ingrijpende bezuinigingen voorzien. Dat betekent dat het lastiger wordt om ruimte te maken voor activiteiten.

Verderop in deze rapportage worden de kansrijke projecten beschreven.

Kansen voor West II

Het programma waarop in eerste instantie ingezet gaat worden is het nieuwe Kansen voor West programma II. Dit programma geeft de kaders aan voor besteding van het EFRO-geld in landsdeel West en heeft tot doel om de concurrentiekracht van de Randstad te vergroten. In de afgelopen periode (2007-2013) heeft Haarlem ook deelgenomen aan dit programma, binnen het project "Nieuwe Energie op de Creatieve As" en het vervolg daarop "Crossmedia Innovation in the Mediavalley".

In de onderstaande tabel is aangegeven op welke prioriteiten het nieuwe Kansen voor West programma II zich richt. Om in aanmerking te komen voor financiering uit dit programma dient samengewerkt te worden met regionale partners zoals kennisinstellingen, hogescholen en bedrijven (triple helix).

Landsdeel West - Noord-Holland	
Het nieuwe programma Kansen voor West II kent de volgende 3 prioriteiten:	
1. Koolstofvrije economie	▪ investeren in schone technologieën (o.m. afvalproducten grondstoffen zijn voor nieuwe producten) ▪ investeren in energiebesparingen en verbeteren van energie-efficiëntie ▪ verduurzamen van het vervoer en transport
2. MKB	▪ versterken van het innovatief vermogen van het bedrijfsleven in en om de stad ▪ realiseren van snellere ict-verbindingen op bedrijven terreinen en andere werklocaties ▪ stimuleren van ondernemerschap en innovatie in kleine bedrijven ▪ de stad als 'living lab' voor innovaties ▪ kantoor als ontmoetingsplek
3. Onderzoek & Innovatie	▪ investeren in wetenschap en technologische ontwikkeling ▪ stimuleren van kennisvalorisatie en kennisoverdracht ▪ bevorderen van ondernemerschap ▪ creëren van een open kennis- en ondernemersklimaat ▪ vernieuwen van de publieke dienstverlening

C. Samenwerking binnen MRA om gezamenlijk Europese subsidie te werven.

In de nieuwe Europese subsidieprogramma's is het niet meer mogelijk om als gemeente individueel een aanvraag in te dienen. Het is een voorwaarde om een triple helix samenwerking op te zetten om voor Europese financiering in aanmerking te komen. Dat wil zeggen een samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen. In dit kader wordt momenteel intensief samengewerkt met andere regionale partners om uiteindelijk te komen tot activiteiten die in gezamenlijkheid ontplooid kunnen worden. Uiteraard wordt daarbij goed gekeken in hoeverre die projectvoorstellen aansluiten bij de agenda van de Amsterdam Economic Board (AEB). Binnen de Europawerkgroep MRA zijn alle ideeën en projecten van de MRA-gemeenten naast elkaar gelegd om te bekijken wat bij elkaar aansluit en waar dus kansen liggen om samen te werken. De Europawerkgroep heeft een regionale bijeenkomst georganiseerd om de projectfiches verder in te vullen. In de komende maanden wordt vervolgens bekeken welke externe partners er (nog meer) bij betrokken kunnen worden en hoe de projectfiches concreet uit te werken.

D. Financiering: welke EU financiering is beschikbaar?

Momenteel worden in Brussel de laatste onderhandelingen gevoerd over de invulling van de diverse Europese programma's en het daarbij behorende budget. Voor landsdeel West (prov. NH, ZH, Utrecht en Flevoland) is een bedrag van 180 miljoen euro beschikbaar voor de periode 2014-2020. Daarbij is de volgende indeling aangehouden:

- 55% ingezet op innovatie en MBK
- 20% ingezet op koolstofarme economie
- 25% gereserveerd voor de G4

NB: het ESF-programma is nog volop in ontwikkeling. Zodra hierover meer duidelijk is, worden ook de kansen uit dat programma geïnventariseerd en aan het college gerapporteerd.

Cofinanciering

Bij deelname aan Europese programma's geldt dat 50% wordt gefinancierd door de EU. De overige 50% dient te worden opgebracht door de projectpartners bijvoorbeeld bedrijven, Rijk, provincie, kennisinstellingen en uiteraard Haarlem zelf. Veelal gaat het om projectbudgetten tussen de 2 en 5 miljoen euro.

NB. De verwachting is dat de provincie Noord-Holland met een eigen cofinancieringsbudget gaat vaststellen waarop een beroep kan worden gedaan als een Europese subsidieaanvraag wordt ingediend.

Passend binnen bestaand budget

Binnen Haarlem hanteren we het uitgangspunt is dat Europese projecten alleen worden opgepakt wanneer de cofinanciering bekostigd kan worden uit de bestaande budgetten. Bij de uitwerking van de projectfiches in het komende half jaar wordt zichtbaar wat de projectkosten zullen zijn en welke projectpartners financiële middelen ter beschikking willen stellen. Op basis daarvan wordt helder wat de kosten en baten van een projectaanvraag zijn. Bij een positieve balans kan besloten worden om tot verdere uitwerking en indiening van de Europese subsidieaanvraag te komen.

E. Beschrijving mogelijke projecten

Hier is een samenvatting per project en de daarbij verwachte output opgenomen. Dit zijn projecten waaraan al wordt gewerkt, voortvloeiend uit het eigen beleid. Deze projecten kunnen met Europese financiering versneld, geïntensiveerd en innovatiever worden uitgevoerd.

Thema	Inhoud projectfiche	Aansluiting Haarlemse agenda
Wonen	<u>1. Verduurzaming van woningen:</u> Het verduurzamen van het woningbezit door het opstarten van nieuwe experimenten om woningbezitters te verleiden om duurzame maatregelen te nemen. Met dit project kan daadwerkelijk een stap gezet worden om Haarlem energieneutraal of klimaatneutraal te maken. <u>Verwachte output:</u> - <i>nieuwe gebiedsgerichte benaderingen om tot verduurzaming van het woningbezit te komen. Hiermee daalt de energielasting, blijven woonlasten beheersbaar en leidt tot meer wooncomfort</i> - <i>het opgang brengen van investeringen door particuliere eigenaren.</i> - <i>aandeel woningbezit in Haarlem dat toekomstbestendig is wordt vergroot</i>	Haarlem Klimaatneutraal 2030 Duurzaamheidsprogramma
	<u>2. E-health/Domotica: Ouderen langer zelfstandig laten wonen:</u> Het levensloopbestendig maken van woningen voor ouderen. Veelal zijn deze woningen daar vaak niet op aangepast. Welke nieuwe e-health technieken kunnen een bijdrage leveren om ouderen langer zelfstandig te laten wonen? Met de inzet van deze technieken zal de zorgvraag bij ouderen veranderen. Deze nieuwe technieken bieden kansen om aan deze vraag mede invulling en ondersteuning te geven. De focus ligt ook op de mogelijkheden van E-Health. Er zijn interessante kansen om de mogelijkheden van E-health te koppelen aan (WMO) alarmering en mantelzorg. <u>Verwachte output:</u> - <i>moderne (e-health) technieken waarmee ouderen langer zelfstandig kunnen blijven wonen</i> - <i>E-health inzetten om tot slimmere en goedkopere (zorg)oplossingen te komen.</i>	Regionale Sociale Agenda Beleidskader Awbz
Bereikbaarheid	Onder dit thema lijken op voorhand geen projecten mogelijk die zowel de Haarlemse agenda dienen als een van de Europese programma's. Wellicht is dat op een later tijdstip wel mogelijk. Naar het zich laat aanzien zal het dan moeten gaan om het ontwikkelen van een innoverende techniek.	Haarlem Klimaatneutraal 2030 Regionale bereikbaarheidsvisie
Cultuur/ economie/ innovatie	<u>4. 3D printing Made in Haarlem:</u> het doel van het project is het opzetten van een excellence center rond 3D printing in samenwerking met Amsterdam, bedrijfsleven (o.m. Enschede), provincie en AEB. Ook InHolland en het Novacollege zijn betrokken. Het center moet Haarlem een nieuw profiel geven die ook dicht bij het DNA van de stad ligt. Sluit aan bij de traditie van Haarlem als stad van uitgeverij en drukkerij. Binnen het project worden educatieve programma's 3d printing voor PO, MBO en HBO ontwikkeld, staat het creëren van co-creatie (soort techshop) centraal en worden proefprojecten tussen bedrijven opgestart. <u>Verwachte output:</u> - <i>verbetering innovatief ondernemersklimaat, meer economische kracht</i> - <i>profilering creatieve imago Haarlem</i> - <i>betere match arbeidsmarkt-onderwijs (3 d printing sexy vorm van techniek)</i>	Innovatieagenda Zuid-Kennemerland Economische agenda 2012-2016 'Haarlem vitaal en ondernemend'
	<u>5. Digitaal uitgeven:</u> Doel is het vormen van een kennisplatform in Haarlem waar geëxperimenteerd wordt met digitaal uitgeven. Andere betrokkenen zijn InHolland en Immovator. Het is een vervolg op een nu lopend EFRO-project "Nieuwe Energie op de Creatieve As" waarvoor ook Europese subsidie is verkregen. Hilversum is trekker, Haarlem van dit onderdeel. Sluit goed aan bij het project 3D printing. <u>Verwachte output:</u>	Economische agenda 2012-2016 'Haarlem vitaal en ondernemend'

	- verbetering van de Innovatie binnen het uitgeversbedrijf - economische groei - profilering regio als moderne grafi-mediastad	
	6. Haarlem Music City: Doel is een broedplaats voor muziekprofessionals in de popmuziek te vormen. Dit biedt kansen voor muzikanten - die zelf aangeven hier behoefte aan te hebben - maar ook voor de industrie eromheen. <u>Verwachte output:</u> - een landelijk spraakmakend muziekcentrum voor jonge (aankomende) professionals maar met lage investeringen (geen luxe sfeer) en veel zelfwerkzaamheid. - profilering Haarlem als muziekstad - kennisontwikkeling en -deling (INholland met de Music Academy, maar ook lectoraten zijn betrokken)	Economische agenda 2012-2016 'Haarlem vitaal en ondernemend'
	7. Culturele instellingen: Verkenning van de Europese mogelijkheden voor culturele instellingen. De Haarlemse musea en podia zijn op dit moment nog niet actief op dit vlak. Haarlem heeft een kennisbijeenkomst voor hen georganiseerd i.s.m. SICA, kenniscentrum voor internationale culturele samenwerking. Vooralsnog blijft de rol van de gemeente beperkt tot deze vorm van faciliteren. Daarnaast is het opdoen van kennis binnen een Europees kennisnetwerk cruciaal voor Haarlem om als creatieve, innovatieve en culturele stad een toppositie te behouden/te krijgen. Het levert nieuwe inzichten op. Het is van belang om aan een geschikt Europees netwerk deel te nemen om kennis rondom de beleidsthema's cultuur, innovatie en creatieve stad op peil te houden. <u>Verwachte output:</u> - culturele instellingen en andere instellingen met elkaar in contact brengen om Europese samenwerking en misschien ook financiering te bevorderen. - deelname aan kennisnetwerk om kennis op te doen, informatie uit te wisselen en om Haarlem te promoten als creatieve, innovatie en culturele stad	Cultuurnota Haarlem 2013-2020

F. Tijdlijn 2014-2020

Het volgende tijdpad is van toepassing om i.s.m. de MRA-gemeenten Europese projecten gefinancierd te krijgen.

	2013	2014		2020
EU	Afronding onderhandeling Meerjarenbegroting 2014-2020 Verdeling budgetten (juli 2013)	Nieuwe structuurfondsen starten: EFRO, ESF	Jaarlijkse oproep MKB, Regio	
H'lem/MRA	Voorbereiden start opzetten EU-projecten Goed voorbereiden op nieuwe kansen Input leveren via diverse EU-netwerken	Structuurfondsen aanwenden voor Haarlem/MRA projecten (ook na 2014 nog)	Samen met Triple Helix partners inzetten op deelname EU fondsen	H'lem/MRA in netwerken en strategische projecten

3. Europaproof

De opdracht van het college was niet alleen kansen te verkennen maar ook om te werken aan een gemeente die 'Europaproof' is. Op dit gebied was het eerste onderwerp dat aandacht behoefde

Staatssteun. Er is een workshop georganiseerd waarin samen met prof. Bart Hessels onder meer de subsidies aan grote culturele instellingen onder de loep zijn genomen om te zien of deze mogelijk als staatssteun zouden kunnen worden aangemerkt. Dan zou Haarlem het risico lopen de subsidies te moeten terugvorderen. De subsidies blijken gelukkig op een goede manier te zijn verleend.

Er is op het gebied van staatssteun wel een aantal vervolgacties nodig, die inmiddels in gang zijn gezet: de Algemene subsidieverordening (ASV) is inmiddels vernieuwd en zo opgezet dat bij het verlenen van subsidies altijd gecontroleerd wordt of ze mogelijk als staatssteun zouden kunnen worden aangemerkt. Een aantal uitvoeringsregelingen die onder de ASV vallen, wordt mogelijk wat anders geformuleerd, aansluitend bij EU-verordeningen, om daarmee eventuele belemmeringen vanuit staatssteunregels te vermijden. Deze vervolgacties worden uitgevoerd als onderdeel van de algemene juridische kwaliteitszorg. Waar mogelijk wordt samengewerkt met collega's via de MRA-werkgroep.

4. Kennisdeling

Europa wordt in de organisatie vaak nog gezien als een grote kolos, waarvan onduidelijk is hoe die ons werk raakt of die onmogelijke eisen stelt bij subsidies. Dit beeld willen we wegnemen op twee manieren: door kennis en ervaringen te delen en door concreet hulpmiddelen en informatie te bieden via het (interne) Steunpunt subsidieverwerving. Ook verleent het Steunpunt ondersteuning bij het verder professionaliseren van het subsidieproces door kennis binnen de organisatie met elkaar te verbinden. Hiermee wordt bereikt dat in een eerder stadium dan voorheen duidelijkheid ontstaat over al dan niet aanvragen van een subsidie en welke (interne) expertise aangewend kan worden om een subsidieaanvraag succesvol te laten verlopen. Hiermee wordt ook gerealiseerd dat de verworven subsidie op een effectieve en efficiënte manier wordt ingezet en dat daarmee de uitvoering en verantwoording op een juiste wijze plaatsvindt.

Het opbouwen van kennis en delen van informatie vindt vanuit het steunpunt ook plaats door het organiseren van kennislunches (doel is 3 à 4 keer per jaar). Er zijn tot nu toe twee kennislunches georganiseerd. Concrete verhalen over wat er op dit moment aan Europese programma's ontwikkeld wordt en waar je daarover meer informatie kunt verkrijgen en een collega die vertelt hoe haar mede met Europese subsidie gefinancierde project verliep. Waar ze tegenaan liep, hoe ze het heeft opgelost en wat ze een volgende keer anders zou doen.

Vanuit het Steunpunt subsidieverwerving wordt geregeld een digitale nieuwsbrief gestuurd met daarin informatie over subsidiemogelijkheden, Europese ontwikkelingen en tips voor het aanvragen van subsidies. Ook bestaat er een spreekuur Subsidieverwerving waarvan inmiddels goed gebruik wordt gemaakt.

5. Vervolg

Concrete vervolgstappen zijn:-

- Het verder uitwerken van de projecten inclusief mogelijkheden voor samenwerking en Europese financiering.
- Aanpassen van een aantal deelregelingen onder de Algemene Subsidieverordening om problemen op het gebied van staatssteun te vermijden.
- Voortzetten van interne kennisbijeenkomsten en van het subsidiespreekuur

- Als in 2014 een nieuw coalitieprogramma is vastgesteld, is dat een goed moment om gericht vanuit de daarin vastgelegde prioriteiten een subsidiescan uit te voeren op de dan ook vastgestelde Europese programma's. De scan is overigens niet alleen gericht op Europese subsidies maar ook op provinciale en rijkssubsidies.
- Bezien of de jumelages meer inhoudelijk zijn in te vullen.
Toelichting: algemeen is de aanpak dat we op basis van de Haarlemse agenda bekijken waar samenwerking mogelijk is op Europees vlak. We hebben daarnaast al een band met Angers en Osnabrück. Het is interessant na te gaan of die naast de huidige activiteiten ook een meer beleidsinhoudelijke invulling kan krijgen. Navragen of Angers en Osnabrück ook hun prioriteiten voor de komende Europese periode hebben benoemd, die naast de Haarlemse agenda leggen en bezien waar samenwerking mogelijk en zinvol is.